

Västvärldens prat om framtida vapenleveranser skadar Ukraina

Dagens Nyheter den 17 februari 2023

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har nu pågått ett helt år. Det har genomgått flera faser: det inledande massiva flerfrontsangreppet, offensiven i östra Ukraina, ukrainska motoffensiver och senast ett stillastående skyttegravskrig. Många förväntar sig nu en rysk storoffensiv med massinsatser av mobiliserade soldater.

Historiska jämförelser ska göras med försiktighet men kan ändå vara lärorika. En parallell som ligger nära till hands är finska vinterkriget 1939–1940. Det föregicks liksom Putins krig av krav som skulle uppfyllas: den gången på gränsjusteringar och en sovjetisk flottbas i Finland. När Stalin lät sin krigsmakt anfälla förväntade han sig ett snabbt förlopp och att lätt kunna installera en marionettregering.

Men trots både numerär och materiell överlägsenhet körde den ryska krigsmaskinen snart fast mot mer motiverade finska styrkor som bättre behärskade vinterkrigföring. Till slut fälde dock Sovjetunionens större resurser utslaget och Finland tvingades till en hård fred med landavträdelser.

Man ska inte dra jämförelsen för långt. Ukraina är ett mycket större land än Finland och får omfattande materiellt och ekonomiskt stöd från en hel västvärld. Finland fick främst hjälp från Sverige. Å andra sidan var biståndet betydande och innefattade både vapen och en frivilligkår. I stödet ingick stridsflygplan som användes för att sätta upp en svensk frivilligflottilj.

Det finns ändå skäl att fundera över om Ukrainakriget kan utvecklas på ett liknande sätt som finska vinterkriget – fast över en längre tidsperiod. En central fråga blir då om västvärldens strategi för att förse Ukraina med vapen är ändamålsenlig.

Politiken har hittills varit att endast gradvis leverera mer avancerade vapensystem. Det har skett en successiv upptrappning från defensiva pansarvärnsvapen över olika slags artilleri till aviserade luftvärnsrobotar, pansarskyttefordon och stridsvagnar.

En uttalad grund för strategin har varit att inte provocera Putin och därmed minska risken för en direkt militär konfrontation med Ryssland. Teorin förefaller vara att det ska ske en successiv rysk psykologisk tillvänjning till västs engagemang för Ukraina, så att inte överraskningar ska utlösa överreaktioner. Ett annat framfört motiv har varit att varsamt ”testa” hur långt det är möjligt att gå utan att passera någon röd linje som får Ryssland att se västvärlden som en direkt krigförande part.

Den valda strategin har uppenbarligen fungerat så här långt i bemärkelsen att väst inte direkt dragits in i kriget. Men politiken har också uppenbara nackdelar. För en ekonom är det naturligt att tänka på den i termer av förväntningar, incitament och osäkerhet.

Om förväntningarna är att Nato successivt kommer att förse Ukraina med mer avancerade vapen skapar det rimligen incitament för Ryssland att intensifiera sin krigföring för att hinna nå framgångar

innan leveranserna gör det svårare. Den gradvis eskalerande vapenförsörjningen bidrar i så fall till att öka de ryska krigsansträngningarna.

Det hela förvärras dessutom av västvärldens stora öppenhet om kommande vapenleveranser. De ständiga tillkännagivandena från olika länder om när och hur många pansarskyttefordon, stridsvagnar och så vidare som ska skickas gör det ännu tydligare för den ryska sidan vilka tidsfönster man bör agera inom för att nå framgång på slagfältet. Det är svårt att se vad väst och Ukraina har att vinna på denna extrema öppenhet. En avsikt kan visserligen vara att signalera till Ryssland vilka militära kostnader som ett fortsatt krig kommer att innebära. Men en effektivare metod borde i så fall vara att snabba på vapenleveranserna och att informera om dem främst efter att de skett.

Det är inte heller uppenbart att idén om att testa Putins röda linje fungerar. Tvärtom kan denna strategi skapa incitament på rysk sida att eskalera militärt mot väst just därför att det skulle kunna avskräcka från leveranser av mer avancerade vapen. Än så länge har det dock främst varit fråga om ryska hot och påverkansoperationer.

Frågan är om inte väst bör ändra sin politik för försörjningen av Ukraina med vapen genom att så snabbt – och diskret – som möjligt leverera både stridsflyg och andra vapen med längre räckvidd. Att på detta sätt byta strategi kan vara svårt och farligt för ett enskilt land. Det bör därför göras gemensamt av Nato- och andra västländer. En sådan förändring är dock inte utan risker: den skulle kunna överskrida en röd linje för Ryssland eller skapa missförstånd om att det sker ifall man där tror att mer potenta vapen levereras än som är fallet.

Samtidigt är det svårt att se hur västvärldens nuvarande strategi ska leda till ett slut på kriget. Den riskerar att hela tiden uppmuntra till ryska strävanden att nå krigsframgångar innan Ukrainas försvarsmakt fått ytterligare resursförstärkningar. Antagligen finns det ingen annan väg att avsluta kriget än att så fort som möjligt kraftigt öka kostnaderna för Ryssland av en fortsättning genom ett snabbare och mer kraftfullt stöd till Ukraina.

Lars Calmfors